

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

BAK.I-084.9.2021.MK

Warszawa, 19 marca 2023 r.

Pan
Sławomir Wiśniewski
Prezes
Fundacji Konwent Samorządowy
na rzecz Społeczności III Wieku
ul. Płocka 44
09-210 Drobin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

<i>Nazwa i adres jednostki kontrolowanej</i>	Fundacja Konwent Samorządowy na rzecz Społeczności III Wieku, ul. Płocka 44, 09-210 Drobin (dalej: „Zleceniobiorca” lub „Fundacja”).
<i>Podstawa prawna kontroli</i>	Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej ¹ , art. 17 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ² oraz § 8 Umowy nr 17098/2019/ASOS ³ z dnia 06.06.2019 r. o wsparcie realizacji zadania publicznego pod nazwą „Wiosenna Szkoła Rad Seniorów”, w ramach Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 - Edycja 2019 zawartej pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej a Fundacją Konwent Samorządowy na rzecz Społeczności III Wieku.
<i>Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych</i>	Kontrola została przeprowadzona w dniach od 20 grudnia 2021 r. do 10 czerwca 2022 r.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

² Uj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1057.

³ Dalej: „Umowa”.

Zakres kontroli

Prawidłowość wykonania zadania publicznego w tym m.in. wydatkowania środków finansowych przyznanych na podstawie Umowy 17098/2019/ASOS z dnia 6 czerwca 2019 r., zawartej pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej a Fundacją Konwent Samorządowy na rzecz Społeczności III Wieku, ul. Płocka 44, 09-210 Drobin, w ramach Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 - Edycja 2019.

*Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę*

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej - Biuro Kontroli i Audytu (dalej: *Ministerstwo*).

Kontrolerzy

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolujący w składzie: Joanna Laszuk - Naczelnik Wydziału w Biurze Kontroli i Audytu, kierownik zespołu kontrolerów oraz Marcin Krasiński - starszy specjalista w Biurze Kontroli i Audytu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na podstawie upoważnień, odpowiednio nr BKA-I.0121.40.2021 i BKA-I.0121.41.2021 z dnia 14 grudnia 2021 r. oraz BKA-I.0121.19.2022 i BKA-I.0121.20.2022 z dnia 6 maja 2022r., wydanych przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

*Ocena
kontrolowanej
działalności*

Na podstawie ustaleń kontroli, działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą oceniam *negatywnie*.

Ocenę w szczególności uzasadniają poniższe nieprawidłowości:

- wydatkowanie środków pochodzących z dotacji na cele niezwiązane z zadaniem publicznym w wysokości zł;
- brak udokumentowania wieku i tożsamości deklarowanych uczestników, niespójna dokumentacja, co uniemożliwia potwierdzenie spełniania kryteriów kwalifikowalności do grupy beneficjentów ostatecznych, a tym samym udokumentowania osiągnięcia celu, czego wynikiem jest uznanie wydatków w wysokości zł za niekwalifikowalne;
- brak możliwości potwierdzenia prawidłowej realizacji poszczególnych działań zadania publicznego, co skutkuje uznaniem wydatków, jako poniesione niezgodnie z przeznaczeniem w wysokości zł;
- brak udokumentowania realizacji umów zleceń wykazanych w Sprawozdaniu z realizacji zadania w poz. 61, 42, 41, 55, 40

oraz brak podpisania umowy zlecenia nr 2/19/ZL/Rady poz. 41 w Zestawieniu faktur (rachunków) w Sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego w wysokości zł. W związku z czym uznano wydatki wykazane w tych pozycjach, jako wydatki poniesione niezgodnie z przeznaczeniem;

- brak jest podpisu osoby odpowiedzialnej za sprawdzenie dokumentów pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zatwierdzającej dokument do wypłaty wykazanych w Sprawozdaniu z realizacji zadania w poz. 23, 4, 3, 1 24, 30, 26, 27, 33, 32, 25, 5, 64. W związku z czym uznano wydatki w kwocie zł wykazane w tych pozycjach, jako wydatki pobrane w nadmiernej wysokości;
- nienależyte wykonywanie obowiązków informacyjnych;
- brak zgłoszenia do Ministerstwa współorganizacji *zadania publicznego* z innym podmiotem;
- do kontroli nie przedłożono oświadczeń uczestników o zgodzie na przetwarzanie danych osobowych.

Osobą odpowiedzialną za wyżej wymienione nieprawidłowości jest Prezes Fundacji Konwent Samorządowy na rzecz Społeczności III Wieku, Pan Sławomir Wiśniewski. Według kontrolowanego przyczyną problemów w realizacji zadania publicznego, były m.in. późne podpisanie umowy o dotację, późne przekazanie środków przez Ministerstwo, utrudniony kontakt z Ministerstwem, późne przeprowadzenie kontroli zadania publicznego.

Ustalenia kontroli:

Kontrolowane zadanie publiczne „Wiosenna Szkoła Rad Seniorów” w ramach Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 - Edycja 2019 (dalej: *zadanie publiczne*) realizowanie było w okresie od 01.04.2019 r. do 30.11.2019 r. Stosownie do § 3 ust. 1 *Umowy*, Ministerstwo w dniu 13.06.2019 r. przekazało na rachunek bankowy *Zleceniobiorcy* środki finansowe w kwocie zł (słownie: złotych). W dniu 11.06.2019 r. Fundacja zwróciła się pisemnie z prośbą o zmianę podanego w Umowie numeru rachunku, na który została przekazana dotacja. W dniu 13.06.2019 r. środki na realizację zadania publicznego wpłynęły na wskazany przez *Zleceniobiorcę* rachunek bankowy.

Zgodnie z *Umową* całkowity zakładany koszt realizacji zadania miał wynosić zł (100%), z czego ze środków dotacji pochodzić miało zł (88,66% całkowitego kosztu zadania), środków finansowych własnych zł (% całkowitego kosztu zadania), wkładu osobowego zł (% całkowitego kosztu zadania). Na podstawie dokumentacji źródłowej ustalono, iż koszt realizacji zadania wyniósł zł (100%), w tym wykorzystano

kwotę dotacji w wysokości zł (87,31%), środki finansowe własne w wysokości zł (%) i wkład osobowy w wysokości zł (%).

Kontroli zostało poddanych 100% wydatków wynikających z *Umowy*. Zbadano dokumentację merytoryczną oraz finansową w powyższym zakresie.

I. Realizacja zadania publicznego

Realizacja *zadania publicznego* nie została prawidłowo udokumentowana. W związku z powyższym nie ma możliwości potwierdzenia, że *zadanie publiczne* było wykonane zgodnie z *Umową*, ofertą, harmonogramem przewidywanych kosztów realizacji zadania oraz Regulaminem Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, Edycja 2019.

Zadanie publiczne było adresowane do seniorów. Uczestnikami projektu mieli być członkowie Mazowieckich Rad Seniorów. Planowano objąć projektem grupę beneficjentów ostatecznych w wieku 60+. Celem głównym było wzmocnienie organizacyjne i kompetencyjne Rad, w trakcie Wiosennej Szkoły Rad Seniorów. Zgodnie z Regulaminem Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 - Edycja 2019, Beneficjentami ostatecznymi działań podejmowanych w ramach realizowanych projektów mogą być objęte wyłącznie osoby w wieku 60 lat i więcej. W ramach kontrolowanego III Priorytetu udział osób młodszych niż 60 lat jest niedozwolony. W części IV.1 oferty realizacja *zadania publicznego* wskazano, że zadanie miało być skierowane do członków rad seniorów na Mazowszu będących w wieku 60+. W sprawozdaniu z wykonania *zadania publicznego* wykazano uczestników. Do kontroli przedłożono listy obecności, które miały stanowić dowód na obecność uczestników w wydarzeniach odbywających się w ramach *zadania publicznego*, jednakże listy te nie zawierały żadnych istotnych danych, w tym nie pozwalały na ustalenie tożsamości uczestników, ich wieku, a nawet nazwy organizatora wydarzeń. Na listach brak jest również logotypów programu. W mailu z dnia 11 lutego 2022 r. wyjaśniono, że „uczestnikami projektu były wyłącznie osoby zasiadające w Radach Seniorów powoływanych na podstawie znowelizowanej w 2013 r. ustawie o samorządzie gminnym z 1990 r. Każda z tych Rad w swoim statucie ma kryterium wieku tzn. dopuszcza do udziału w Radzie osoby 60 plus, kilka wręcz 65 plus. Kilka mazowieckich Rad nie ma takiego kryterium i dopuszcza udział osób młodszych np. delegowanych przez burmistrza/prezydenta, jednakże takie Rady w ogóle nie brały udziału w naszym projekcie. Z uwagi na powyższe nie zbieraliśmy danych osobowych zawierających datę urodzenia, pesel czy deklarowany wiek”. Fundacja nie przedstawiła żadnych dokumentów na podstawie których powołano Rady seniorów. Co istotne, nie przedłożono również oświadczeń zawierających danych zgodnie z punktem 7.4. Regulaminu ASOS. Zgodnie z punktem 7.4 Koszty kwalifikowalne Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 Edycja 2019, potwierdzeniem kwalifikowalności związanych z uczestnictwem beneficjentów ostatecznych w realizowanych zadaniach jest oświadczenie zawierające w szczególności: dane identyfikujące Program ASOS - edycja 2019 oraz nazwę zadania, liczbę porządkową, imię nazwisko oraz datę urodzenia beneficjenta ostatecznego (celem potwierdzenia ukończenia 60 roku życia w przypadku seniorów) wraz z jego własnoręcznym podpisem (...). Wymagania stawiane w programie dotyczące potwierdzenia kwalifikowalności związanych z uczestnictwem

beneficjentów ostatecznych miały na celu udokumentowanie spełnienia kryteriów kwalifikowalności do grupy docelowej. Na etapie zgłoszenia zastrzeżeń do *Projektu Wystąpienia Pokontrolnego* przedłożono 36 oświadczeń o uczestnictwie w kontrolowanym zadaniu publicznym wraz z klauzulą RODO. Z kontekstu informacji przekazanej od kontrolowanego wynika, że oświadczenia te były sporządzane na okoliczność prowadzonej kontroli po zakończeniu zadania publicznego. Trzydzieści dwa z przekazanych oświadczeń zostały podpisane przez osoby deklarujące udział w wydarzeniach, natomiast 6 oświadczeń złożyły osoby, które nie widnieją na żadnej z list obecności z wydarzeń. Analiza przedłożonych oświadczeń wykazała wiele niespójności z przekazaną na etapie kontroli dokumentacją, np. 32 osoby złożyły oświadczenie w których zadeklarowały, że uczestniczyły w wydarzeniu wiosennym, jednakże 2 z tych osób nie zostały ujęte na przedłożonych przez kontrolowanego listach obecności z wydarzenia wiosennego, 25 osób zadeklarowało, że uczestniczyło w wydarzeniu jesiennym, jednakże 13 z nich nie widnieje na przekazanych przez kontrolowanego listach obecności z wydarzenia jesiennego. W związku z powyższym z uwagi na niespójną dokumentację oraz brak listy obecności z Jesiennej Mini-Szkoły Rad Seniorów, oświadczenia nie zostały uznane jako dokumentacja potwierdzająca uczestnictwo. Ponadto w ofercie zaplanowano udział uczestników, a kontrolowany posiada niespójną dokumentację w zakresie uczestnictwa w zadaniu publicznym. W związku z tym nie można potwierdzić, aby cel został osiągnięty. Brak dokumentów potwierdzających tożsamość i wiek uczestników, niespójna dokumentacja, powoduje brak możliwości uznania kwalifikowalności uczestników w kontrolowanym zadaniu publicznym, a co za tym idzie osiągnięcie celu projektu, co z kolei powoduje niekwalifikowalność kosztów zadania publicznego w wysokości zł.

[Dowód: akta kontroli str. 233-238, 246-267, 521-522]

Jedynym przedłożonym do kontroli dokumentem potwierdzającym realizację merytoryczną zawierającym nazwę *Fundacji* była agenda . Niemniej jednak, na dokumencie tym widnieje również nazwa innej Fundacji, która jest wyeksponowana, natomiast nazwa *Fundacji* jest prawie niewidoczna. Pozostałe dokumenty merytoryczne nie zostały opatrzone nazwą *Fundacji*. Ponadto, przedstawiciel *Fundacji* w trakcie kontroli powoływał się na dokumentację fotograficzną, która była zamieszczona na stronie internetowej innej Fundacji. Strona kontrolowanej *Fundacji* już nie istnieje. Z analizy strony internetowej i znajdujących się na niej opisów i zdjęć wynika, że organizatorem ww. wydarzeń była Fundacja w partnerstwie z *Fundacją*. Na stronie były informacje dotyczące wydarzeń, tj. Wiosennej Szkoły Rad Seniorów w terminie 5-7.06.2019 r. oraz Jesiennej Szkoły Rad Seniorów w terminie 28-29.10.2019 r. które odbyły się w Białobrzegach. Jak wyjaśniono, nazwa stosowana była wymiennie z Wiosenną Szkołą Rad Seniorów a „powodem zmiany nazwy była organizacja wydarzenia o podobnym formacie, podobnym terminie pod nazwą „Wiosenna Szkoła i chciano uniknąć organizacji dwóch wiosennych szkół”. Wyjaśniono również, że Fundacja i *Fundacja* są organizacjami partnerskimi (...) jest formalnym i nieformalnym partnerem projektów *Fundacji* i m.in. promuje te projekty na swojej stronie internetowej i Facebook.

Wiosenna () Szkoła Rad Seniorów nie została właściwie udokumentowana. Ponadto, na podstawie przedłożonych dokumentów, w tym przede wszystkim programu (agendy) nie ma możliwości przyporządkowania poszczególnych warsztatów do oferty, jak również dokumentów finansowych. Nadmienić należy, że nazwiska części z wymienionych w agendzie prelegentów nie widnieją w żadnych dokumentach finansowych (umowy zlecenia, umowy o dzieło, faktury) czy umowach o wolontariat, przez co nie można stwierdzić, że koszty ich usług były pokrywane ze środków dotacji.

W odniesieniu do zaplanowanej w ofercie organizacji Jesiennej Mini Szkoły Rad Seniorów kontrolowany na etapie składania zastrzeżeń do *Projektu Wystąpienia Pokontrolnego* oświadczył, że „Jest to bowiem zlepek dwóch różnych wydarzeń, które współorganizowała ze środków MCPS (jednodniowa konferencja pn. Jesienna Szkoła Rad Seniorów) oraz Mini Szkoła Rad Seniorów Fundacji Konwent Samorządowy. W ramach tego drugiego wydarzenia odbyło się integracyjne spotkanie radnych seniorów w liczbie ok. osób (zamiast jak we wniosku grantowym), spotkanie z gościem specjalnym, nocleg uczestników w Białobrzegach wraz ze śniadaniem oraz trzy sesje merytoryczne.” W ofercie zaplanowano jednodniowe wydarzenie.

Z powyższego stwierdzenia wynika, że w ramach Mini Szkoły Rad Seniorów odbyło się m.in. spotkanie integracyjne, nocleg uczestników wraz ze śniadaniem, sesje merytoryczne i spotkanie z gościem specjalnym. Do kontroli nie przedłożono programu (agendy) ww. wydarzenia, natomiast przedłożono listę obecności. Lista ta nie zawierała nazwy organizatora. Wskazywała natomiast nazwę Jesienna Szkoła Rad Seniorów i datę 29.10.2019 r. , co może sugerować, że lista obecności może dotyczyć dwóch wydarzeń jednocześnie, tj. Jesiennej Mini Szkoły Rad Seniorów i Jesiennej Szkoły Rad Seniorów. Niezrozumiałe jest tłumaczenie kontrolowanego, że wydarzenie było jednodniowe, jeżeli wyjaśniono że odbywało się ono dwa dni i było z noclegiem, na który to kosztów Fundacja nie poniosła. Jak wyjaśniono, żaden wydatek październikowy nie był sfinansowany przez Konwent, co nie jest zgodne z prawdą, gdyż w ramach zadania publicznego rozliczono chociażby fakturę nr /2019 z dnia 28.10.2019 r. za usługi cateringu i wynajem sali konferencyjnej na kwotę zł.

Współorganizacja *zadania publicznego* z innym podmiotem nie została zgłoszona do Ministerstwa. Jest to działanie niezgodne z zapisami Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej osób Starszych na lata 2014-2020, Edycja 2019, bowiem powinno być ono wskazane w ofercie, a następnie w umowie o realizacji *zadania publicznego*. Zgodnie z zapisami ww. Regulaminu powinna być przedstawiona Ministerstwu umowa o partnerstwie, która określałaby prawa i obowiązki stron. W ofercie wskazano, że *Fundacja* nie przewidywała partnerstwa formalnego. Sposób prowadzenia przez *Fundację* dokumentacji nie uwiarygadnia realizacji przez nią *zadania publicznego*. Co prawda, dokumenty finansowe zawierają nazwę *Fundacji*, jednak dokumenty merytoryczne już nie. Jak wskazano *Fundacja* realizuje wiele projektów, wobec tego tym bardziej niezrozumiałe są zmiany nazw realizowanych działań, współpraca z innym podmiotem, brak właściwej informacji o realizowanym *zadaniu publicznym*. To powoduje brak możliwości potwierdzenia przez kontrolujących, czy *zadanie publiczne* było realizowane przez *Fundację*.

[Dowód: akta kontroli str. 43,239-242, 270-426, 557, 573-581]

Nie można potwierdzić, że *zadanie publiczne* zostało wykonane zgodnie z *Umową* i zasadami Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, a prowadzona dokumentacja merytoryczna była zgodna z postanowieniami *Umowy* oraz Programem otwartego konkursu ofert w ramach Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Nie można potwierdzić realizacji zaplanowanych 5 działań:

[Dowód; akta kontroli str. 427-441]

Do kontroli przedłożono listę obecności potwierdzającą udział uczestników w spotkaniu pn. Mazowiecka Szkoła Rad Seniorów w dniach 5-7 czerwca 2019 r. Lista zawiera imię, nazwisko, miejscowość i podpis uczestnika. W zadaniu nie przewidziano działania o nazwie Mazowiecka Szkoła Rad Seniorów, a Wiosenna Szkoła Rad Seniorów. Na tę okoliczność złożono wyjaśnienie „Wiosenna Szkoła Rad Seniorów (...) została przeprowadzona w dniach 5-7 czerwca 2019 r. pod nazwą „Mazowiecka Szkoła Rad Seniorów”. Na listach brak jest określenia podmiotu realizującego ww. działanie, a także brak logotypów programu. Ponadto, przedłożono listy mające potwierdzić udział uczestników w poszczególnych warsztatach/spotkaniach. Na listach tych widnieją tematy, które nie pokrywają się z tematami zaplanowanymi w ofercie. Wyjaśniono, że w ofercie były przedstawione propozycje tematów, jednakże seniorzy wybrali najbardziej interesujące ich warsztaty. Oprócz tego, na listach brak jest dat realizacji wydarzeń, a jedynie podana została nazwa dnia tygodnia i godzina, co nie pozwala na określenie terminu, kiedy dane warsztaty się odbyły. Na listach znajdują się podpisy uczestników, jednakże niemożliwym jest ustalenie ich tożsamości (widnieją tylko imiona i nazwiska), co powoduje, że nie można potwierdzić spełnianie kryteriów określonych dla grupy docelowej. Do kontroli nie przedłożono dokumentów spełniających wymogi określone w punkcie 7.4 *Koszty kwalifikowalne* Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 Edycja 2019 tj. zawierające w szczególności: dane identyfikujące Program ASOS - edycja

2019 oraz nazwę zadania, liczbę porządkową, imię nazwisko oraz datę urodzenia beneficjenta ostatecznego (celem potwierdzenia ukończenia 60 roku życia w przypadku seniorów) wraz z jego własnoręcznym podpisem, imię i nazwisko prowadzącego zajęcia oraz jego podpis, nazwę zajęć, datę, miejsce i czas trwania zajęć (godziny graniczne: od ...do...).

[Dowód: akta kontroli str. 106, 111-122, 125-126, 145, 151-161, 199, 233-238, 246-267, 559]

Działanie 3. *Wsparcie eksperckie* w ramach porad dla Rad w zakresie ich bieżącego działania. W ofercie Zleceniobiorca zadeklarował, że każda z Rad wyjedzie ze Szkoły z mikro-projektem, który do końca listopada 2019 r będzie chciała zrealizować w swojej gminie. Przez cały okres realizacji projektu po szkole koordynator, animator, eksperci (prawnik, PR-owiec, project manager, a także trójka seniorów z najbardziej aktywnych Rad mazowieckich, będą w kontakcie mailowym, telefonicznym, bezpośrednim z poszczególnymi Radami, którym będą doradzać, oceniać i redagować projekty i pisma, udzielać praktycznych porad, udostępniać kontakty. Dodatkowo 10 Rad o najniższym potencjale pozyskania finansowania lokalnego i najlepszych pomysłach uzyska do zagospodarowania bazowy budżet na organizację wydarzeń lokalnych. W celu zapewnienia Radzie płynnego działania przewidziano:

- wsparcie prawne tj. porady i opinie prawne udzielane przez prawnika na piśmie, mailowo, telefonicznie. Każda Rada w dowolnym momencie przez cały okres trwania projektu, będzie mogła skorzystać z 10 godzin porad ekspertów, pracowników i wolontariuszy *Fundacji*, a także prawnika i grafika. W wypadku niewykorzystania godzin przez jedną z Rad dodatkowe godziny przypadną innej.

Jak wynika z przedłożonego Sprawozdania z wykonania zadania publicznego w ramach zadania *Wsparcie eksperckie*, Rady biorące udział w projekcie były uprawnione do uzyskiwania porad eksperckich, tzn. mailowych, telefonicznych lub osobistych konsultacji w zakresie spraw poruszanych przez członków Rad Seniorów. Eksperci w kilku wypadkach prowadzili działania na zasadzie podwykonawstwa wobec Rad, np. redagowali trudne pisma urzędowe, opracowywali ekspertyzy czy brali udział w pracach Rad nad lokalnymi wydarzeniami publicznymi. Radni seniorzy nie skorzystali jedynie z usług prawnika, gdyż doradztwo prawne mieli zapewnione w ramach usług wewnętrznych gminy (prawnika gminnego). Wydatki z tego tytułu nie zostały więc poniesione. Pomimo zapisów w sprawozdaniu Zleceniobiorca nie przedstawił żadnych dokumentów potwierdzających realizację powyższego zadania.

Do kontroli nie przedstawiono żadnych dokumentów poświadczających opracowanie i wykonanie zaplanowanych mikroprojektów.

[Dowód: akta kontroli str. 54, 427-441]

Działanie 4 - *Jesienna mini-szkoła Rad Seniorów* zaplanowane było na listopad 2019 r.

Zgodnie z ofertą w programie wydarzenia przewidziana była część szkoleniowa, w ramach której odbyć się miały następujące przedsięwzięcia:

- Moduł I - minimum dwa trzygodzinne szkolenia równolegle spośród tematów wybranych z przygotowanej listy tematycznej;
- Moduł II - omówienie zrealizowanych projektów, analiza ich przeprowadzenia, wymiana opinii, podsumowanie rezultatów, krytyczna ocena;

- Moduł III - spotkanie z gościem specjalnym lub forma wykładowa pozwalająca na zwiększenie stopnia wiedzy uczestników w zakresie polityki senioralnej w skali systemowej.

Między spotkaniami wiosennymi i jesiennym zaplanowano wsparcie koordynatora i animatora projektu, którzy mailowo, telefonicznie i w ramach wizyt bezpośrednich mieli pracować z Radami - doradzać im, udostępniać kontakty eksperckie, pomagać rozwijać wspólne działania inicjowane w trakcie spotkań. Jak wyjaśniono w terminie jesiennym były prowadzone dwa niezależne wydarzenia. Współorganizowana przez [redacted] jednodniowa konferencja pn. Jesienna Szkoła Rad Seniorów finansowana ze środków MCPS oraz Mini Szkoła Rad Seniorów organizowana przez *Fundację*. Do kontroli przedłożono jedynie listę obecności z dnia 29.10.2019 r. pn. Jesienna Szkoła Rad Seniorów – Lista uczestników, co wskazuje, że dokument ten dotyczy wyżej wspomnianego przedsięwzięcia organizowanego przez [redacted] a nie kontrolowaną jednostkę. W związku z tym, należy uznać, że *Fundacja* nie przedłożyła do kontroli żadnych dokumentów merytorycznych potwierdzających realizację działania Jesienna Mini Szkoła Rad Seniorów. Przekazano jedynie link do zdjęć na stronie [redacted].

[Dowód: akta kontroli str. 54, 264-267, 558]

Działanie 5 - Bieżąca koordynacja, animacja, działania. Zadanie zgodnie z zapisami w ofercie przewidywało koordynację działań przez cały okres realizacji projektu, w tym właściwe i efektywne przeprowadzenie projektu z udziałem szerokiego grona współpracowników oraz interesariuszy. Podano, że Koordynator projektu będzie odpowiadał za osiągnięcie zamierzonych rezultatów oraz bieżącą analizę możliwych do wystąpienia ryzyk. W tym celu z wyprzedzeniem będą nawiązywane kontakty z konkretnymi osobami mogącymi włączyć się w działania projektowe oraz określany będzie wyraźny harmonogram współpracy. Przy projekcie jako koordynator i animatorzy pracowały różne osoby, w zależności od zapotrzebowania w danym momencie interwencji. W ramach powyższego zadania nie załączono dokumentacji potwierdzającej zakres zadań jaki został wykonany przez poszczególne osoby (zakresy obowiązków, sprawozdania z wykonanych działań), co nie pozwala na potwierdzenie prawidłowości wykonania *zadania publicznego*.

Wysokość ponoszonych wydatków nie wymagała stosowania obowiązującej w okresie realizacji zadania publicznego ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

Do kontroli nie przedłożono oświadczeń uczestników o zgodzie na przetwarzanie danych osobowych.

II. Dokumentacja finansowo – księgowa i rozliczenie realizacji zadania

Nie można potwierdzić, aby środki finansowe zostały wydatkowane zgodnie z celem, na jaki została udzielona dotacja i na warunkach określonych w *Umowie*, z uwagi na brak prawidłowego udokumentowania realizacji *zadania publicznego* oraz wydatkowania środków finansowych na cele niezwiązane z realizowanym *zadaniem publicznym*.

Ustalono, że środki finansowe przekazane na rachunek *Fundacji* zostały przeznaczone na wydatki niezwiązane z realizowanym *zadaniem publicznym* poprzez dokonywanie przelewów np. na wynagrodzenia poniesione w ramach innego projektu, z tytułu przelewów wewnętrznych, pożyczek dla . W dniu 13.06.2019 r. *Fundacja* otrzymała środki pochodzące z dotacji, a następnie w dniach 14, 17 i 18 czerwca 2019 r. dokonywała m.in. przelewów wewnętrznych oraz wypłat wynagrodzeń związanych z innym projektem (tytuły przelewów), a następnie zwrotów i kolejnych wypłat związanych z *zadaniem publicznym*, jak i nie związanych z projektem.

Tabela: przepływy finansowe do dnia 25.06.2019 r.

Lp	Data operacji	Tytuł przelewu	przychód	Różnód	saldo
		saldo początkowe	zł		
1	13.06.2019	wpływ środków z dotacji	zł		zł
2	14.06.2019	przelew wewnętrzny		zł	zł
3	14.06.2019	przelew środków wewnętrzny		zł	zł
4	14.06.2019	wynagrodzenie za maj ASOS		zł	zł
5	14.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, maj 2019, ASOS		zł	zł
6	14.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, maj 2019, ASOS		zł	zł
7	14.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, maj 2019, ASOS		zł	zł
8	14.06.2019	wynagrodzenie za maj, ASOS		zł	zł
9	17.06.2019	wynagrodzenie za czerwiec, ASOS		zł	zł
10	17.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec 2019, ASOS		zł	zł
11	17.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec 2019, ASOS		zł	zł
12	17.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec 2019, ASOS		zł	zł
13	17.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec 2019, ASOS		zł	zł
14	17.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, ASOS Konwent , czerwiec 2019		zł	zł
15	17.06.2019	poż 1/6/19		zł	zł
16	18.06.2019	przelew środków wewnętrzny		zł	zł
17	18.06.2019	PIT-4		zł	zł
18	18.06.2019	ZUS za maj 2019 Fundacja Konwent Samorządowy projekt ASOS		zł	zł
19	18.06.2019	przelew środków zwrotny		zł	zł

20	25.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec, ASOS Konwent Rady		zł	zł
21	25.06.2019	wynagrodzenie zgodnie z umową, czerwiec 2019, ASOS Konwent Rady		zł	zł
22	25.06.2019	wynagrodzenie za czerwiec 2019, ASOS Konwent Rady		zł	zł
23	Razem		zł	zł	zł

W wyniku analizy przepływów środków finansowych ustalono, że środki z dotacji były znaczone i identyfikowalne do dnia 25.06.2019 r. W dniu 25.06.2019 r. *Fundacja* wpłaciła z innego rachunku kwotę zł. Ponadto, w kolejnych miesiącach *Fundacja* wypłacała, jak i wpłacała środki na przeznaczony na dotację rachunek bankowy. Od tego momentu uznaje się środki jako „nieznaczone”⁴. Jak wyjaśnił przedstawiciel *Fundacji* przyczyną takiej sytuacji było „opóźnienie w przekazaniu środków przez Ministerstwo”. W świetle przyjętych ogólnie zasad dotyczących dotacji nie jest dozwolone przelewanie środków dotacji pomiędzy kontami bankowymi Zleceniobiorcy a także przelewanie ich na inne konta bankowe w celu pokrycia zobowiązań z innych tytułów niż określone w zawartej *Umowie*. Sformułowanie wykorzystania dotacji celowej z budżetu państwa niezgodnie z przeznaczeniem zdefiniowane jest w przepisach art. 168 ust. 4 i 5 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którymi polega ono na zapłacie, ze środków pochodzących z dotacji za inne zadania niż te, na które dotacja była udzielona. Nawet prawidłowo i w pełni zrealizowane zadanie merytoryczne, w przypadku gdy środki finansowe były „pożyczane”, nie stanowi o tym, że dotacja została wykorzystana zgodnie z celem. W związku z powyższym naruszono art. 168 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, a wydatki w kwocie zł uznaje się za wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem⁵. Zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1 lub pkt 2.

[Dowód: akta kontroli str. 201-231]

W związku z powyższym kontroli poddano przelewy z poz. 8, 14, 20, 21, 22 ww. tabeli, na łączną kwotę zł. Przelewy dotyczyły odpowiednio pozycji w Zestawieniu faktur (rachunków) nr 61, 42, 41, 55, 40 w Sprawozdaniu z wykonania zadania, jednakże były one wykazane w wyższej kwocie tj. zł. Stwierdzono jak poniżej:

- poz. 61 w Zestawieniu faktur (rachunków). W przypadku wynagrodzenia zgodnie z umową zlecenia nr 6/19/ZL/Rady za miesiąc maj 2019 r. kwota przelewu nie jest zgodna z kwotą do wypłaty na liście płac nr 7/19. Na Liście płac jest wyższa kwota. Ponadto nie udokumentowano wykonania przedmiotu umowy zlecenia, w związku z czym należy uznać wydatek za poniesiony w niezgodnie z przeznaczeniem.
- poz. 42 w Zestawieniu faktur (rachunków) dotyczy umowy nr 4/19/ZL/Rady. W trakcie kontroli stwierdzono, że umowy nr 4/19/ZL/Rady oraz 20/19/ZL/Rady, które zostały zawarte

⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego (do 31.12.2003 r.) w Warszawie z dnia 17.09.2003 r. III SA 2916/01, LEX nr 80700.

⁵ Z wyłączeniem poz. 8, 14, 20, 21, 22 ww. tabeli.

z tą samą osobą, dotyczą tego samego przedmiotu umowy (Animacja w projekcie Asos Szkoła Rad Seniorów), a daty obowiązywania tych umów częściowo się pokrywają. W związku z powyższym należy uznać, iż wynagrodzenie za okres od września do listopada 2019 r. zostało wypłacone w podwójnej wysokości. W związku z czym należy uznać wydatek za poniesiony niezgodnie z przeznaczeniem.

- poz. 41 w Zestawieniu faktur (rachunków) dotyczy umowy zlecenie 2/19/ZL/Rady z dnia 01.04.2019 r. na animację w projekcie ASOS Szkoła Rad Seniorów. Do kontroli przedłożono niepodpisany druk umowy. Nie przedłożono również dokumentacji sposobu realizacji tej umowy. W związku z powyższym wydatek został poniesiony niezgodnie z przeznaczeniem.

- poz. 40 w Zestawieniu faktur (rachunków). Do przedłożonej umowy nr 5/19/ZL/Rady, której przedmiotem była animacja w projekcie ASOS Szkoła Rad Seniorów nie dołączono potwierdzenia wykonania przedmiotu umowy. W związku z czym, należy uznać wydatek za poniesiony niezgodnie z przeznaczeniem.

- poz. 55 Do przedłożonej umowy nr 1/19/ZL/Rady, której przedmiotem była koordynacja w projekcie ASOS Szkoła Rad Seniorów nie dołączono potwierdzenia wykonania przedmiotu umowy, w związku z czym należy uznać wydatek za poniesiony w niezgodnie z przeznaczeniem.

[Dowód: akta kontroli str. 151, 153-154, 158-159, 161, 179, 204]

Pomimo wydatkowania z rachunku bankowego środków pochodzących z dotacji na inne cele niż te, które były przewidziane w *Umowie*, Fundacja w *Sprawozdaniu z wykonania zadania* przesłanym w formie elektronicznej przedłożyła do rozliczenia koszty opłacone ze środków „nieznaczonych”. Kontroli poddano dokumenty dotyczące tych kosztów. W wyniku przeprowadzonej analizy, stwierdzono, co następuje:

- poz. Nr 27 *Sprawozdania z realizacji zadania*, faktura korygująca 1/2019 z dnia 03.07.2019 r., której przedmiotem jest wizualizacja marki – opracowanie graficzne wybranych wariantów w wysokości zł. Do kontroli nie przedłożono realizacji ww. prac. Dokumentacja nie została opatrzona żadną marką, a logo nie zostały użyte. Zdarzały się dokumenty z logo Mazowieckiej Szkoły , ale nie można uznać, że jest to logo *zadania publicznego*, chociażby dlatego, że użyto innej nazwy od wskazanej w *Umowie*. W związku z powyższym wydatek został poniesiony niezgodnie z przeznaczeniem. Jak wyjaśniono Fundacja nie weryfikowała stopnia wykorzystania tych elementów,
- poz. Nr 34/36/41 *Sprawozdania z realizacji zadania*, umowa zlecenie 2/19/ZL/Rady z dnia 1.04.2019 r. na animację w projekcie ASOS Szkoła Rad Seniorów. Do kontroli przedłożono niepodpisany druk umowy. Nie udokumentowano również sposobu realizacji tej umowy. W związku z powyższym wydatek został poniesiony niezgodnie z przeznaczeniem.
- *Umowy zlecenia* (poz. *sprawozdania* 6,7,8,9,10,11,12,13,14, 15, 18, 21, 35, 37, 38, 43, 44, 45, 46, 49, 51, 56, 58, 59, 60) i *umowy o dzieło* (poz. *sprawozdania* 16, 17, 22) w łącznej kwocie (zł) nie zawierały liczby godzin prowadzonych szkoleń i nie zawierały informacji, w jakiej formie zostanie odebrany przedmiot umowy.

Tym samym nie jest wiadomym co zawierały dokumenty szkolenia, czy były opracowane prezentacje, czy był protokół odbioru prac, a także ilości godzin przeprowadzonego szkolenia. W związku z faktem, że nie przedłożono dokumentów potwierdzających należyte wykonanie prac, wydatki uznaje się za wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem.

- *Umowy zlecenia (poz. sprawozdania 28, 29) w ramach działania 3.* Umowa zlecenie 25/19/ZL/Rady z dnia 15.08.2019 r., której przedmiotem było wykonanie czynności grafika na potrzeby mini projektów skierowanych do Rad w wymiarze 20 godz. Nie przedłożono wyników realizacji ww. zadania. Ponadto, treść wyjaśnień dotyczących przedmiotu zamówienia częściowo pokrywa się z wyjaśnieniami dotyczącymi ww. faktury korygującej /2019 z dnia 03.07.2019 r. Oprócz tego wskazano, że *Fundacja nie zbierała tego typu materiałów ze względu na ich dużą ilość oraz fakt, że nie były to materiały promocyjne a operacyjne.* Do umowy nr 24/19/ZL/Rady, której przedmiotem było wykonanie czynności event managera w projekcie w wymiarze 20 godz. nie przedłożono protokołu odbioru prac. W wyjaśnieniach stwierdzono jedynie, iż *Fundacja nie była zobowiązana do sporządzenia wykazu działań.* W związku tym wydatki uznaje się za wydatkowane niezgodnie z przeznaczeniem.

[Dowód: akta kontroli str. 106, 111-122, 125-126, 145, 148, 151-161, 199]

Zadeklarowane w *Sprawozdaniu z wykonania zadania publicznego* wydatki były zgodne z kalkulacją przewidywanych kosztów wynikających z *Umowy* i poniesione w terminie wynikającym z *Umowy*.

W trakcie kontroli ustalono, że na fakturach nr /2019 (poz. 23 w Sprawozdaniu; kwota zł), 5/2019 (poz. 4, kwota zł), /2019 (poz. 3 kwota zł), polisa nr (poz. 1 kwota zł), /2019 (poz. 24, kwota zł), /2019 (poz. 30 kwota zł), /2019/SW (poz. 26, kwota zł), /2019 (poz. 27, kwota zł), /2019/79370 (poz. 33, kwota zł), FV /2019 (poz. 32, kwota zł), /2019 (poz. 25, kwota zł), /2019 (poz. 5, kwota zł), faktura /2019 (poz. 64, kwota zł) brak jest podpisu osoby odpowiedzialnej za sprawdzenie dokumentów pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zatwierdzającej dokument do wypłaty. Zgodnie z Regulaminem Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 Edycja 2019 część B ust. 3 pkt 2, może to skutkować nieuznaniem wydatku i w efekcie żądaniem zwrotu odpowiedniej części dotacji. Jak wyjaśniono „wynika to najpewniej z przeoczenia”. W związku z powyższym wydatki udokumentowane powyższymi dowodami księgowymi uznaje się za pobrane w nadmiernej wysokości.

[Dowód: akta kontroli str. 95-97, 100-101, 127-128, 131-136, 143-144, 146-150, 162]

Zadeklarowany w *Sprawozdaniu z wykonania zadania publicznego* procentowy udział kwoty dotacji w całkowitym koszcie zadania publicznego został zachowany na poziomie nie większym niż 90 %, tj. 88,66 i wyniósł zł. Udział środków finansowych własnych

w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji był na poziomie 1,91% i wyniósł zł. Udział wkładu osobowego w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji był na poziomie 10,35% i wyniósł zł. Jednakże w związku z niedozwolonym przelewaniem środków dotacji pomiędzy kontami bankowymi Zleceniobiorcy, a także przelewaniem ich na inne konta bankowe w celu pokrycia zobowiązań i innych tytułów niż określone w zawartej umowie, nie ma możliwości potwierdzenia wyliczeń wskazanych w Sprawozdaniu.

Zachowano sumę wydatków w danej kategorii kosztów określonych w kosztorysie przy dopuszczalnym zwiększeniu nie większym niż o 10%.

Przesunięcia pomiędzy poszczególnymi wydatkami wewnątrz kategorii kosztów nie przekroczyły 10% wartości danej kategorii.

Prowadzono wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową (zapisy w systemie księgowym) zadania publicznego, dla wydatków wykazanych w Sprawozdaniu z wykonania zadania zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶.

Fundacja nie przedłożyła do kontroli dokumentu zapewniającego przechowywanie dokumentacji zgodnie z § 5 ust. 2 *Umowy*. Jednakże oświadczyła, że przechowuje dokumentację. Wyjaśnienia zostały przyjęte.

Fundacja niewykorzystane środki z dotacji w wysokości zł zwróciła na rachunek bankowy MRiPS w dniu 13.12.2019 r., zgodnie z zapisami *Umowy*.

W trakcie trwania zadania publicznego, żaden organ nie prowadził kontroli zadania, w związku z tym nie wystąpiła konieczność zwrotu środków dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem oraz pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

W ramach zadania publicznego nie uzyskano przychodów, w tym z tytułu odsetek bankowych od przekazanych środków.

[Dowód: akta kontroli str. 427-441, 471-508, 533, 232]

III. Wykonywanie obowiązków informacyjnych przez Zleceniobiorcę

Dokumenty przedstawione przez *Fundację* jako wytworzone w ramach zadania publicznego takie jak listy obecności, prezentacje ze szkoleń, nie były opatrzone trwale w widocznym miejscu nadrukiem: „Projekt dofinansowany ze środków Programu Rządowego na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020” oraz nie zawierały w widocznym miejscu logo Programu ASOS. Jest to niezgodne z punktem 12.2 Promocja projektów Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 - Edycja 2019. W dniach przeprowadzania kontroli strona internetowa *Fundacji* nie istniała, nie przekazano również żadnego dokumentu np. „zrzut z ekranu”, że *Fundacja* informowała o zadaniu publicznym w momencie jego realizacji. Wskazano jedynie link do strony internetowej nieformalnego partnera, na której jest informacja o realizowaniu tego zadania we współpracy. W związku z powyższym,

⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.

uznaje się, że *Zleceniobiorca* w niewystarczającym stopniu informował o współfinansowaniu zadania publicznego ze środków otrzymanej dotacji, poprzez zamieszczenie logo Programu na dokumentach oraz adnotacji o wydatkowaniu środków z Programu na fakturach i innych dokumentach związanych z realizacją zadania publicznego.

Na dokumentach przedłożonych przez *Fundację* nie jest wskazana jej nazwa jako organizatora. Jedynie na agendzie do Mazowieckiej Szkoły , ale na dokumencie tym widnieje również nazwa innej Fundacji, która jest wyeksponowana, natomiast nazwa *Fundacji* jest prawie niewidoczna. Pozostałe dokumenty merytoryczne nie zostały opatrzone nazwą *Fundacji*. W związku z tym naruszono § 6 ust. 2 *Umowy*, w którym *Zleceniobiorca* zobowiązał się do zamieszczania logo *Zleceniodawcy* na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych, dotyczących realizowanego zadania publicznego oraz zakupionych środkach trwałych, proporcjonalnie do wielkości innych oznaczeń, w sposób zapewniający jego dobrą widoczność.

Nie wystąpiła konieczność informowania o zmianie adresów siedziby, osób upoważnionych i numerów telefonów oraz o wszczęciu likwidacji lub wszczęciu postępowania upadłościowego.

[Dowód: akta kontroli str. 233-426]

IV. Realizacja obowiązku sprawozdawczego przez *Zleceniobiorcę*

Zleceniobiorca złożył sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego w dniu 14.01.2020 r., tj. w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania o którym mowa w § 9 ust. 1 *Umowy*.

W związku z brakiem prawidłowego udokumentowania realizowanego zadania publicznego, a także z nieprawidłowościami w przepływach finansowych nie można potwierdzić zgodności danych zawartych w sprawozdaniu, w tym wysokości kosztów kwalifikowanych z rzeczywistym przebiegiem wykonywanych działań.

[Dowód: akta kontroli str. 427-441]

Zalecenia:

Biorąc pod uwagę ustalenia zawarte w niniejszym wystąpieniu, działając na podstawie art. 46 ust. 3 pkt. 2 ustawy o kontroli w administracji rządowej, zalecam w przypadku realizowania zadań publicznych w przyszłości:

- wydatkować środki pochodzące z dotacji na cele związane z zadaniem publicznym, w tym zgodnie z zapisami wynikającymi z *Umowy* i ustawy o finansach publicznych w zakresie ponoszenia ich z konta dedykowanego dla zadania publicznego;
- prawidłowo dokumentować realizację działań zadania publicznego, w tym kwalifikowalność uczestników, wydatków, działań informacyjnych oraz oświadczeń o zgodzie na przetwarzanie danych osobowych;
- przestrzegać przepisów Regulaminu Otwartego Konkursu Ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 w zakresie kontroli dokumentacji finansowo-księgowej;
- zgłaszać do Ministerstwa współorganizację zadania publicznego z innym podmiotem.

Jednocześnie informuję, że decyzja w sprawie zwrotu środków pochodzących z dotacji uznanych odpowiednio za wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości, wraz z odsetkami, zostanie podjęta w odrębnym postępowaniu.

Obowiązek poinformowania MRiPS o sposobie wykonania zaleceń i/lub wniosków:

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o poinformowanie Ministra o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych lub o przyczynach ich niewykonania, w terminie 14 dni licząc od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

Pouczenie:

Informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

z up. MINISTER
Stanisław Szwed
SEKRETARZ STANU